

Sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta (HE 195/2018 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- kulttuuriasianneuvos Kirsi Kaunisharju, opetus- ja kulttuuriministeriö
- kehittämisjohtaja Pirjo Hamari, Museovirasto
- johtaja Paula Tuovinen, Taiteen edistämiskeskus
- erityisasiantuntija Päivi Väisänen-Haapanen, Suomen Kuntaliitto
- erikoistutkija Minna Ruusuvirta, Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore
- toiminnanjohtaja Helena Värri, Suomen Sinfoniaorkesterit ry
- puheenjohtaja, OTK, VT Tommi Saarikivi, Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliitto r.y.
- toiminnanjohtaja Viivi Seirala, Taiteen perusopetusliitto TPO ry
- puheenjohtaja Aaro Harju, Vapaa Sivistystyö ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- valtiovarainministeriö
- Svenska Finlands folkting
- johtaja Paula Tuovinen, Taiteen edistämiskeskus
- Suomen Kulttuuriperinnön Tuki ry
- Suomen museoliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kuntien kulttuuritoiminnasta, joka korvaisi nykyisen lain vuodelta 1992.

Ehdotettuun lakiin lisättäisiin kuntien kulttuuritoiminnan tavoitteet, valtion viranomaisten tehtävät, kunnan asukkaiden osallistuminen, kehittämistehtävä, yhteistyö sekä tiedon tuottaminen ja toiminnan arviointi. Samalla muutettaisiin ajan tasalle kunnan tehtäviä ja valtionrahoitusta koskevat säännökset.

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2018 vp

Lain lähtökohtana on kulttuuriin ja taiteeseen liittyvän luovan toiminnan edistäminen ja kaikkien väestöryhmien yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen. Laki edistäisi kunnassa tapahtuvaa kulttuuritoimintaa siten, että toiminta järjestetään ja palvelut tuotetaan ottaen huomioon paikalliset olosuhteet, eri väestöryhmien erilaiset tarpeet ja odotukset sekä kulttuurin ja taiteen moninaiset mahdollisuudet vaikuttaa ihmisten ja yhteisöjen elämään, yhteiskuntaan sekä alueelliseen ja paikalliseen kehitykseen. Lain tavoitteet ja kuntien tehtävät liittyisivät ihmisten luovan ilmaisun mahdollisuuksiin, kulttuurin ja taiteen tekemiseen ja kokeamiseen, harrastamiseen, saatavuuteen ja käyttöön, taide- ja kulttuurikasvatukseen, kulttuuriperintöön, sekä väestön hyvinvoinnin ja terveyden vahvistamiseen ja paikallisen ja alueellisen elinvoiman edistämiseen kulttuurin ja taiteen keinoin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja muiden hallinnonalojen viranomaiset loisivat edellytyksiä kuntien kulttuuritoiminnalle. Kunnan tehtävänä olisi perus- ja lähipalveluna järjestää kulttuuritoimintaa lain tavoitteiden ja tehtävien mukaisesti. Kunnan asukkaiden mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa kunnan kulttuuritoimintaan vahvistettaisiin. Kunnan toimialojen ja kuntien välisen yhteistyön sekä muiden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön mahdollisuudet ja voimavarat tunnistettaisiin lakiehdotuksen tavoitteiden ja tehtävien toimeenpanossa. Lakiehdotuksessa esitetään säädettäväksi kehittämistehtävä, jolla tuettaisiin kuntien kulttuuritoiminnan laatua, vaikuttavuutta, henkilöstön osaamista, asukkaiden yhdenvertaisuutta ja kuntien keskinäistä yhteistoimintaa. Tiedon tuottamisella ja toiminnan arvioinnilla tuettaisiin lain tavoitteiden ja tehtävien toteutumista.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Sivistysvaliokunta pitää kannatettavana hallituksen esitystä korvata kuntien kulttuuritoiminnasta annettu laki ajantasaisella säädöksellä. On tärkeää, että lainsäädäntö saadaan vastaamaan muutunutta ja myös muuttuvaa toimintaympäristöä. Lain valmistelussa on otettu monipuolisesti huomioon erilaiset kulttuuriin liittyvät tarpeet ja näkemykset. Myös kulttuurin ja taiteen yhteiskuntapoliittinen merkitys ja vaikutus tunnistetaan ja tunnustetaan aikaisempaa selkeämmin.

Ehdotettu laki vahvistaa kulttuurin roolia kunnan toiminnassa sekä perustelee kulttuurin merkitystä ja asemaa kunnan peruspalveluna. Esitys tukee keskeisiltä osin tulevaisuuden sivistyskuntaa sekä tunnistaa taiteen ja kulttuurin monipuolisen ja tärkeän merkityksen kuntalaisille ja kunnan elinvoimalle. Tulevien rakenteellisten uudistusten (maakunta- ja sote-uudistus, Tulevaisuuden kunta -hanke) toteutuessa kuntien tehtävät suuntautuvat nykyistä vahvemmin sivistys-, kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluiden järjestämiseen.

Esityksellä annetaan kunnille uusia keinoja kunnan kulttuuritoiminnan järjestämiseen. Kuntien kulttuuritoiminnan tehtävät ehdotetaan säädettävän yleisellä tasolla. Toiminnan toteuttamisen keinot päättää kunta itsehallintonsa puitteissa paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Valiokunta pitää ratkaisua perusteltuna.

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2018 vp

Ehdotettu laki kannustaa kuntia suunnitelmalliseen ja yhteistyömalleja etsivään toimintaan, myös kuntarajat ylittäen. On tärkeää, että kuntien kulttuuritoiminta on kaikkien väestöryhmien saavutettavissa.

Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Kulttuuritoiminnalla on sekä väline- että itseisarvo

Valiokunta toteaa, että taiteen ja kulttuurin käsitteiden merkitys lakiesityksen yhteydessä on avattu selkeästi ja monipuolisesti. Hallituksen esityksessä tulee esille sekä kuntien kulttuuripalveluiden välinearvo että myös taiteen itseisarvo sekä kulttuurin laajentunut yhteiskuntapoliittinen merkitys. Kulttuuri kytkeytyy laajasti kuntien tehtäviin asukkaiden hyvinvoinnin ja kunnan elinvoiman edistämisessä.

Valiokunta pitää hyvänä, että kulttuuri nähdään hallituksen esityksessä hyvinvointia edistävänä tekijänä. Kulttuurilla ja taiteella on useissa tutkimuksissa todettu olevan suuri merkitys ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen, ja ne tarjoavat myös mahdollisuudet osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen. Siten kulttuurin saatavuuden ja saavutettavuuden edistäminen on myös sosiaalipoliittinen kysymys.

Taiteen, kulttuurin ja luovien alojen merkityksen nähdään kasvavan sekä tuotanto- että palvelusektorina. Valiokunta korostaa kulttuurin merkittävää roolia kansantaloudessa. Saadun asiantuntijalausannon mukaan kulttuuri tuottaa jo 6,8 prosenttia Euroopan kansantuotteesta. EU-alueella kulttuuri työllistää suoraan 8,4 miljoonaa ihmistä ja kulttuuri- ja luovien alojen yritysten arvioidaan työllistävän kaikkiaan yli 12 miljoonaa ihmistä, joka on 7,5 prosenttia EU:n työvoimasta. Suomessa suppeammin määritelty kulttuurin toimiala työllistää asiantuntijalausannon mukaan 3,5 prosenttia työvoimasta. Kulttuurin osuus kaikista kulutusmenoista on 4,7 prosenttia ja yksityisistä kulutusmenoista 5,8 prosenttia.

Kuntien kulttuuritoiminnan ylläpitämisen ja edistämisen onnistuminen ehdotetun lain mukaisesti edellyttää sekä harrastus- ja vapaaehtoistyön että alan ammattilaisten toiminnan mahdollistamista. Ne eivät ole toisensa poissulkevia, vaan niillä kummallakin on paikkansa erikseen ja kumppanuuksin toisiaan tukien. Taiteen ammattimaisella tekemisellä on merkitystä myös toiminnan laadun kannalta. Valiokunta katsookin, että kuntien tehtäviä koskevassa säännöksessä taiteen ammattimaisuus tulee näkyä laissa ehdotettua vahvemmin.

Kulttuuriperintö

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa tuotiin esille, että kunnan kulttuuritoimen kuvaus painotuu ehdotuksessa perinteiseen kulttuuriin: esittäviin taiteisiin, tapahtumiin ja kirjastotoimeen aineellisen kulttuuriympäristön jäädessä vain vähäiselle huomiolle. Valiokunta korostaa myös kulttuuriympäristön merkitystä osana kulttuuria: se liittyy jokaisen kansalaisen elämään ja on jatkuvasti läsnä kertoen alueen historiasta ja juurruttaen asukkaan kotiseutuunsa.

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2018 vp

Valiokunta toteaa, että kulttuuriympäristö, esimerkiksi rakennettu ympäristö, on tärkeä osa kunnan kulttuuria. Nämä asiat eivät kuitenkaan sisälly ehdotetun lain soveltamisalaan, vaan niitä koskien säädetään muun muassa maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) sekä rakennusperinnön suojelemisesta annetussa laissa (498/2010). Vaikka kunnan kulttuurin alaan kuuluvaa ja siihen liittyvää toimintaa säännellään eri sektoreiden lainsäädännössä, kunnissa voidaan paikallisten olosuhteiden ja tarpeiden mukaan suunnitella ja järjestää kulttuurin kokonaisuus siten, että se muodostaa kuntalaisia mahdollisimman hyvin palvelevan kokonaisuuden.

Tiedon tuottaminen ja arviointi

Valiokunta toteaa, että hallituksen esityksessä ehdotettu valtakunnallinen ja yhteneväinen tiedonkeruu ja arviointi kuntien kulttuuripalveluista parantaa nykytilaa huomattavasti. Tällä hetkellä olemassa olevalla tietopohjalla ei ole mahdollista seurata ehdotetun lain tavoitteiden toteutumista. Valtakunnallisen tiedonkeruun haasteena on mm. se, että kuntien kulttuuritoiminnan järjestämisen tavoissa ja tukemisessa on tilastoinnin yhdenmukaisuutta hankaloittavia kuntakohtaisia eroja.

Ehdotetun lain tavoitteiden toteutumisen lisäksi kuntien kulttuuritoimintaan kohdistuvat odotukset sekä erilaisten uusien toimintatapojen kehittäminen luovat tarpeita tiedontuotannolle ja arvioinnille sekä kuntien sisällä että valtakunnallisesti. Valtakunnallinen tiedonkeruu tuo kuntien kulttuuritoiminnot näkyviksi ja tarjoaa myös kunnille mahdollisuuden tarkastella toimintojaan laajemmassa viitekehityksessä. Nykyistä kattavampi tiedonsaanti eri kokoisista kunnista eri puolilta maata helpottaa myös yhteistyömahdollisuuksien selvittämistä ja hyvien käytäntöjen levittämistä.

Valiokunta toteaa, että kulttuurin toimiala on ollut mukana joka toinen vuosi toteutettavassa kuntien peruspalvelujen arvioinnissa vuodesta 2011 alkaen, ja pitää hyvänä, että tämän jatkuvuus turvataan ehdotetussa laissa. Tähän mennessä peruspalvelujen arviointikyselyissä on kulttuuritoiminnan osalta pääasiassa paneuduttu vaihtuviin teemoihin, jolloin tietoa syntyy kertaluonteisesti. Valiokunta katsoo, että toiminnan kehityksen seurannan toteuttamiseksi arviointia on hyvä kehittää suuntaan, jossa tietty pääteema ja -kysymykset toistuvat jokaisessa arvioinnissa.

Rahoitus

Hallituksen esityksessä ei ehdoteta muutosta kuntien peruspalvelujen valtionosuutta koskevaan lainsäädäntöön, jossa kuntien yleisen kulttuuritoiminnan rahoituksesta säädetään. Ehdotetun uudistuksen lähtökohta on, että se toteutetaan kustannusneutraalisti.

Kuntien yleisen kulttuuritoimen valtionrahoitus kanavoidaan kuntiin osana peruspalvelujen valtionosuutta. Se ei perustu toimialakohtaisiin perushintoihin, vaan valtionosuus on laskennallista ja yleiskatteellista. Kunnat kohdentavat saamansa laskennallisen valtionosuuden kunnan eri toimialoille harkintansa mukaisesti. Kun kuntien yleisen kulttuuritoimen rahoitus siirrettiin osaksi peruspalvelujen valtionosuutta (v. 2010), sitä koskeva valtion rahoitusosuus oli noin 1 euro asukasta kohden. Valtio voi myöntää lisäksi avustusta erilaisiin hankkeisiin.

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2018 vp

Teattereiden, orkestereiden, museoiden ja vapaan sivistystyön rahoituksesta sekä taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisesta rahoituksesta säädetään erikseen opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevassa lainsäädännössä. Taiteen perusopetusta rahoitetaan myös osana peruspalvelujen valtionosuutta (asukasperusteinen) kuntien kulttuuritoimen rahoitusta vastaavalla tavalla.

Asiantuntijakuulemisessa kiinnitettiin huomiota rahoituksen riittävyyteen kulttuuritoiminnan järjestämiseksi kunnan yleistä kulttuuritoimintaa ja myös mm. teattereita ja orkestereita koskien. Aikaisempaan mietintöön (SiVM 9/2018 vp) viitaten valiokunta toteaa pitävänsä tärkeänä, että kulttuurin tekemisen edellytyksistä pidetään huolta riittävällä tavalla. Valiokunta toteaa, että museoita (HE 194/2018 vp) ja esittävän taiteen rahoitusta (asia on jatkovalmistelussa ministeriössä) koskevan lainsäädännön valtionosuusudistukset ovat valmistelussa ja että valiokunta ottaa kantaa niitä koskeviin kysymyksiin asianomaisia hallituksen esityksiä käsitellessään.

Lopuksi

Valiokunta toteaa, että vastatakseen parhaiten kuntalaisten tarpeisiin kuntien kulttuuritoimintaa tulee kehittää jatkuvasti toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset huomioon ottaen. Valiokunta pitääkin ehdotettua kunnan kulttuuritoimintaa tukevaa lakisääteistä kehittämistehtävää tarpeellisenä. Kunnan kulttuuritoiminnan suunnittelu ja kehittäminen nähdään osana kunnan strategista johtamista, mikä tuo kulttuuritoiminnan keskiöön kunnan muiden keskeisten toimialojen kanssa. Valiokunta korostaa, että tätä työtä kunnan tulee tehdä yhdessä ja vuorovaikutteisesti kaikkien kunnan kulttuuritoiminnan kannalta keskeisten toimijoiden kanssa ja mm. tähän tarpeeseen kehittämistehtävän toteuttamisella voidaan vastata.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esityksessä ei ole muutosesityksiä muissa laeissa oleviin viittaussäännöksiin nyt esitetyn lain soveltamisesta. Tällaisia ovat esimerkiksi laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009), laki kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta (1704/2009) ja kuntalaki (410/2015).

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

3 §. Kunnan tehtävät.

Sivistysvaliokunta ehdottaa, että pykälän 1 momentin 2 kohtaan lisätään nimenomainen maininta ammattimaisesta taiteellisen työn ja toiminnan edistämisestä, jotta säännös ehdotettua selkeämmin vastaa tarkoitustaan ja erottuu harrastus- ja vapaaehtoistoiminnasta. Valiokunta toteaa, että taiteellinen työ ja toiminta ovat perusta sille, että taidetta ja kulttuuria on saatavilla ja käytettävissä. Ammattimaisesti tehty ja tuotettu taide turvaa taiteen ja kulttuurin laatua.

Kunnat voivat eri tavoin tukea ammattimaista taiteen tekemistä suoraan tai välillisesti: esim. myöntää avustuksia taiteilijoille ja taiteilijajärjestöille, tarjota työskentelytiloja, palkata taiteilijoita erilaisiin hankkeisiin sekä ostaa palveluja eri taiteilijoilta ja eri taidemuotojen välittäjäorganisaatioilta. Taiteilijoita voidaan palkata esimerkiksi yhteisötaiteilijoiksi, kunta- ja aluetaitelijoi-
joiksi, hyvinvoinnin ja terveyden edistämistoiimiin tai toteuttamaan prosenttiperiaatteen mukaisesti taideteoksia julkiseen tilaan, arjen elinympäristöihin ja asuinrakennuksiin. Taiteilijoilla on

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2018 vp

myönteinen vaikutus omaan elinympäristöönsä; taiteen tekemisen ohella he voivat osallistua asuinalueillaan esimerkiksi aluetta vireyttäviin toimintoihin, toimivat opetustehtävissä tai ovat mukana järjestämässä taide-, kulttuuri- ja muita tapahtumia.

4 §. Valtion viranomaisten tehtävät.

Valiokunta toteaa, että maininta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (ELY) tulee lisätä pykälän 2 momenttiin. ELYillä on niistä annetun lain (897/2009) mukaisia kulttuurin ja taiteen edistämistehtäviä.

Kuntien kulttuuritoimintaa koskevaa lakiehdotusta on valmisteltu ottaen huomioon sote- ja maakuntauudistuksen ja siihen sisältyvän ELYjen lakkauttamisen valmistelu. Uudistuksen aikataulumuutoksista johtuen säännöksiä ELYjen lakkauttamisesta ei vielä ole, joten valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että tässä vaiheessa ELYjen tehtävä sisällytetään säännökseen voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaten.

5 §. Kunnan asukkaiden osallistuminen.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että pykälän 2 momentin sanamuoto ei turvaa sitä, että kaksikielisten kuntien kulttuuritoiminnassa otetaan huomioon molempien kieliryhmien tarpeet yhdenvertaisesti. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan lakiehdotuksen valmistelun lähtökohdaksi oli, että säännösehdotus muotoiltaisiin yleisistä kirjastoista annetun lain (1492/2016) kieltä koskevaa säännöstä (10 §:n 2 momentti) vastaavasti siten, että kaksikielisessä kunnassa on huolehdittava molempien kieliryhmien tarpeista samojen perusteiden mukaan, mutta tämä on jäänyt erehdyksessä ottamatta huomioon. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttia muutettavaksi siten, että siitä ilmenee molempien kieliryhmien tarpeiden huomioon ottaminen samanlaisten perusteiden mukaan.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sivistysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 195/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

kuntien kulttuuritoiminnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2018 vp

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään kunnan kulttuuritoiminnan järjestämisestä sekä siihen liittyvistä tavoitteista, tehtävistä, yhteistyöstä, asukkaiden osallistumisesta, tiedon tuottamisesta ja toiminnan arvioinnista, valtionrahoituksesta sekä kehittämistehtävästä.

Kunnan kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla kunta edistää kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta ja kulttuuriperintöä.

2 §

Lain tavoite

Tämän lain tavoitteena on:

1) tukea ihmisten mahdollisuuksia luovaan ilmaisuun ja toimintaan sekä kulttuurin ja taiteen tekemiseen ja kokemiseen;

2) edistää kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen;

3) vahvistaa väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä kulttuurin ja taiteen keinoin;

4) luoda edellytyksiä paikallisen ja alueellisen elinvoiman kehittymiselle ja sitä tukevalle luovalle toiminnalle kulttuurin ja taiteen keinoin.

Tavoitteiden toteuttamisen lähtökohtina ovat demokratia, asukaslähtöisyys, tasa-arvo, kestävä kehitys sekä kulttuurinen moninaisuus ja vuoropuhelu.

3 §

Kunnan tehtävät

Kunnan tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa. Tämän tehtävän toteuttamiseksi kunnan tulee:

1) edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä;

2) luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle;

3) edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa;

4) tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen;

5) edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittäväää toimintaa;

6) edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa;

7) edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Kunnan tulee 1 momentin mukaisia tehtäviä ja niihin liittyviä palveluita järjestäessään ottaa huomioon paikalliset olosuhteet ja voimavarat sekä eri väestöryhmien tarpeet.

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2018 vp

Kunta voi järjestää kulttuuritoiminnan itse taikka yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai muulla tavoin. Kuntien kulttuuritoiminnan järjestämisessä tulee olla riittävää ja monipuolista asiantuntijaosaamista.

Kunnan tulee kulttuuritoimintaa järjestäessään ottaa huomioon toiminta, joka perustuu yleisistä kirjastoista annettuun lakiin (1492/2016), taiteen perusopetuksesta annettuun lakiin (633/1998), museolakiin (729/1992), teatteri- ja orkesterilakiin (730/1992) ja vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin (632/1998).

4 §

Valtion viranomaisten tehtävät

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja muut valtion viranomaiset luovat edellytyksiä kuntien kulttuuritoiminnalle. Opetus- ja kulttuuriministeriö on kulttuuriin ja taiteeseen liittyvissä asioissa toimivaltainen ministeriö.

Kulttuurin ja taiteen edistämisen tehtäviä alueilla hoitavat Museovirasto ja Taiteen edistämiskeskus sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset niitä koskevan lainsäädännön mukaisesti.

5 §

Kunnan asukkaiden osallistuminen

Kunnan asukkailla tulee olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa kunnan kulttuuritoimintaan ja sitä koskevan päätöksenteon valmisteluun. Kunnan asukkaiden oikeudesta osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan säädetään kuntalain (410/2015) 22 §:ssä.

Kuntien kulttuuritoiminnan järjestämisessä on huolehdittava, että kaksikielisessä kunnassa otetaan huomioon molempien kieliryhmien tarpeet samanlaisten perusteiden mukaan. Saamelaisen kotiseutualueen kunnissa on huolehdittava, että saamenkielisen ja suomenkielisen väestöryhmän tarpeet otetaan huomioon samanlaisten perusteiden mukaan.

Toiminnan järjestämisessä on lisäksi otettava huomioon paikallisten kieliryhmien tarpeet.

6 §

Kehittämistehtävä

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi osoittaa hakemuksesta kunnalle tai muulle toimijalle kehittämistehtävän, jolla luodaan edellytyksiä kuntien kulttuuritoiminnalle. Kehittämistehtävällä tuetaan kuntien kulttuuritoiminnan laatua, vaikuttavuutta, henkilöstön osaamista, asukkaiden yhdenvertaisuutta ja kuntien keskinäistä yhteistoimintaa.

Kehittämistehtävä on kunnille tai muille toimijoille vapaaehtoinen. Kehittämistehtävän toteuttajalla tulee olla tehtävän hoitamisen kannalta monipuolista valtakunnallista tai alueellista kulttuuritoiminnan tuntemusta sekä riittävä osaaminen.

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2018 vp

7 §

Yhteistyö

Tämän lain tavoitteiden edistämiseksi ja kunnan tehtävien toteuttamiseksi kunnassa tulee tehdä yhteistyötä kunnan eri toimialojen välillä.

Kunnan tulee paikalliset olosuhteet ja voimavarat huomioon ottaen edistää tämän lain tavoitteiden ja tehtävien mukaista toimintaa yhteistyössä muiden kuntien, viranomaisten ja maakunnan sekä kulttuuri- ja taidealan ja muiden toimialojen toimijoiden kanssa.

8 §

Tiedon tuottaminen ja toiminnan arviointi

Tämän lain tavoitteiden ja tehtävien toteuttamiseksi sekä kunnan kulttuuritoiminnan kehittämiseksi tuotetaan tietoa ja arvioidaan toimintaa.

Valtakunnallisen tiedon tuottamisen ja toiminnan arvioinnin kehittämisestä päättää opetus- ja kulttuuriministeriö. Kunnat osallistuvat peruspalvelujen arviointiin ja tarpeen mukaan muuhun tiedon tuottamiseen.

Kunta vastaa kulttuuritoimintaansa koskevan tiedon tuottamisesta ja kulttuuritoiminnan arvioinnista. Kunnan tulee arvioida kulttuuritoiminnan toteutumista osana kuntastrategiansa arviointia ja seuranta kuntalain 37 §:ssä säädetyllä tavalla sekä osana terveydenhuoltolain (1326/2010) 12 §:ssä tarkoitettua terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Arvioinnin keskeiset tulokset tulee julkistaa.

9 §

Valtionrahoitus

Valtionosuuden myöntämisestä kuntien kulttuuritoimen käyttökustannuksiin säädetään kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa (1704/2009).

Kunnalle sekä kunnassa toimivalle kulttuuritoimintaa harjoittavalle ja edistävälle yhteisölle tai säätiölle voidaan valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa myöntää valtionavustusta kulttuuritoimintaa tai 6 §:ssä tarkoitetun kehittämistehtävän toteuttamista varten siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009) säädetään. Kunnalle tai kunnan määräysvallassa olevalle yhteisölle voidaan lisäksi myöntää valtionavustusta kulttuuritoiminnassa tarvittavien tilojen perustamishankkeisiin siten kuin edellä mainitussa laissa säädetään.

10 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä   kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan kuntien kulttuuritoiminnasta annettu laki (728/1992).

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2018 vp

Helsingissä 14.12.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Tuomo Puumala kesk
varapuheenjohtaja Sari Multala kok
jäsen Li Andersson vas
jäsen Ritva Elomaa ps
jäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Kimmo Kivelä sin
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Mikaela Nylander r
jäsen Ulla Parviainen kesk (osittain)
jäsen Pekka Puska kesk
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Jani Toivola vihr
jäsen Pilvi Torsti sd
jäsen Raija Vahasalo kok
varajäsen Petri Honkonen kesk (osittain)
varajäsen Hanna-Leena Mattila kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Lahtinen

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2018 vp
Vastalause

VASTALAUSE

Perustelut

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kuntien kulttuuritoiminnasta, joka korvaisi nykyisen lain vuodelta 1992. Lain lähtökohtana on kulttuuriin ja taiteeseen liittyvän luovan toiminnan edistäminen ja kaikkien väestöryhmien yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä on pääosin tyytyväinen hallituksen esitykseen, joka tukee suhteellisen monipuolisesti niin kuntalaisia kuin kuntien omaa elinvoimaisuutta. Esityksen tavoitteena on uudistaa laki kuntien kulttuuritoiminnasta vastaamaan kuntien kulttuuritoiminnassa ja kuntien toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia. Tämä tarkoitus on kannatettava. On myös myönteistä, että esitys tunnistaa museoiden keskeisiin tehtäviin kuuluvat kulttuuriperinnön tallentamisen sekä sen kunnioittamisen ja esittämisen kunnallisina tehtävinä.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä pitää maamme kansallisperinteen kunnioittamista ja ylläpitämistä erittäin tärkeänä. Suomen kansallista historiaa ja kulttuuriperinteitä vaaliva museotoiminta on lähellä sydäntämme. Haluamme varmistaa kotiseutumuseoiden rahoituksen riittävyyden sekä kannustaa museoita tallentamaan kokoelmissaan olevien esineiden tarinat ja laajentamaan paikkakuntansa historian dokumentoinnin ulottumaan nykypäivään asti.

Valitettavasti hallituksen esityksessä ei ole huomioitu tuleville sukupolville arvokasta historiallista tietoa tallentavien kotiseutumuseoiden tai muunkaan kunnissa harjoitettavan kulttuuritoiminnan taloudellisten edellytysten turvaamista. Kuntakentän kamppaillessa tiukan talouden oloissa tarvitaan kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmiin ja niiden rahoitukseen kuntien kannalta myönteisiä toimenpiteitä. Tämä edellyttää sektoria koskevien indeksijäädytysten peruutusta. Ehdotamme vastalauseessamme tätä koskevaa lausumaa. (*Vastalauseen lausumaehdotus 1*)

Olemme lisäksi huolestuneita siitä, ettei kunnilla ole tosiasiallisia mahdollisuuksia toteuttaa kotiseutututkimukseen ja kulttuuriin liittyviä palveluja aiemmassa laajuudessa, koska niiden rahoitus on ollut ja on edelleen supistuva. Tällä hetkellä ei ole myöskään täysin selvää, kuinka vakavia kielteisiä vaikutuksia rahoituksen vähentämisellä on kuntien muuhun kulttuuritoimintaan. Katsoimme, että päätöksenteon tueksi aiheesta tarvitaan lisätietoa, ja ehdotammekin vastalauseessamme asiaa koskevaa lausumaa. (*Vastalauseen lausumaehdotus 2*)

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hyväksytään kaksi lausumaa.

**Valiokunnan mietintö SiVM 14/2018 vp
Vastalause**

Vastalauseen lausumaehdotukset

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin valtionosuusrahoitukseen kohdistuvien indeksijäädysten peruuttamiseksi siltä osin kuin ne kohdistuvat kuntien kulttuuritoimintaan.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, joilla säästöpäätösten vaikutukset kotiseutututkimukseen ja kulttuuriin arvioidaan .

Helsingissä 14.12.2018

Ritva Elomaa ps
Sami Savio ps